

Vergaderjaar 2023–2024

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 3215

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 maart 2024

Op 28 september 2023 heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken een nieuw algemeen ambtsbericht over Jemen gepubliceerd. Dit ambtsbericht volgde relatief kort op het vorige ambtsbericht dat op 31 augustus 2022 werd gepubliceerd. De reden hiervoor was de onzekerheid rondom het in april 2022 afgesloten bestand. De verschillende recente uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Unie¹ en de informatie uit het huidige ambtsbericht geeft aanleiding om het landgebonden beleid voor Jemen aan te passen.

Gedurende de huidige verslagperiode is de veiligheidssituatie in Jemen verbeterd, in de zin dat het de-facto bestand over de hele verslagperiode heeft geleid tot een substantiële daling van gevechtshandelingen. Dit heeft geleid tot een relatief laag aantal doden en gewonden onder de burgerbevolking, zeker wanneer dit wordt afgezet tegen de beginjaren van de burgeroorlog, met name 2015 tot en met 2018, waarbij de burgeroorlog in alle hevigheid woedde. Blijkens recente openbare informatie die is bijeengebracht door het Team Onderzoek Expertise Land en Taal (TOELT) van de IND blijft de veiligheidssituatie in Jemen wel fragiel.

In het huidige landenbeleid voor Jemen is opgenomen dat voor geheel Jemen sprake is van een uitzonderlijke situatie in artikel 15, onder c, van de Kwalificatierichtlijn. Naar aanleiding van het arrest (C-125/22) van het Hof van Justitie van de Europese Unie in Luxemburg op 9 november 2023 is het Nederlandse beleid omtrent de beoordeling van artikel 15c van de Kwalificatierichtlijn gewijzigd.² Op basis van het ambtsbericht is het oordeel dat het aantal burgerslachtoffers in samenhang met de omvang van het huidige geweldsniveau in Jemen, afgezet tegen de totale omvang

¹ ECLI:EU:C:2023:843 en ECLI:EU:C:2024:47.

² Deze beleidswijziging heeft consequenties gehad voor de beoordeling van artikel 15c inzake Jemen. Dit heeft er toe geleid dat de publicatie van het landenbeleid Jemen langer heeft geduurd dan gebruikelijk.

van de bevolking, niet zodanig is dat van willekeurig en wijdverbreid geweld in de zin van artikel 15c Kwalificatierichtlijn gesproken kan worden waarbij louter de aanwezigheid van een persoon leidt tot een reëel risico op ernstige schade. Vooralsnog zie ik aanleiding om ten aanzien van Jemen de midden categorie (gradatie 2: hoge mate van willekeurig geweld) aan te nemen. Volgens het ambtsbericht is er sprake van een mate van willekeurig geweld in Jemen waarbij ook burgerslachtoffers vallen. Hoewel het aantal burgerslachtoffers als gevolg van het willekeurige geweld in de verslagperiode van het ambtsbericht is verminderd, heb ik ook rekening gehouden met een aantal andere factoren. Zo is het de-facto bestand recentelijk onder druk komen te staan waardoor vrees bestaat voor hernieuwde escalatie van het conflict. Verder heeft er een escalatie plaatsgevonden van de economische oorlogsvoering door de strijdende partijen, wat bijdraagt aan de zeer slechte humanitaire situatie. Ook is er de afgelopen jaren sprake geweest van een uitzonderlijke situatie in de zin van artikel 15c en nemen een aantal EU lidstaten een dergelijke situatie nog steeds aan voor (delen van) Jemen. Daarnaast heb ik mede in aanmerking genomen het zeer grote aantal ontheemden in Jemen ten dele als gevolg van het jarenlange conflict.

Bovenstaande houdt in dat artikel 15c voor Jemen wordt gehandhaafd maar dat er een lagere gradatie wordt aangenomen waarbij een vreemde deling aannemelijk dient te maken dat de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden in combinatie met de intensiteit van willekeurig geweld in Jemen zorgt voor een reëel risico op ernstige schade vanwege het willekeurige geweld. Ik heb hiertoe besloten omdat het de-facto bestand recentelijk onder druk is komen te staan, zodat vrees bestaat voor hernieuwd opblazen van het conflict, de escalatie van de economische oorlogsvoering door de strijdende partijen wat bijdraagt aan de zeer slechte humanitaire situatie, aangezien de afgelopen jaren sprake was van een uitzonderlijke situatie in de zin van artikel 15c en een aantal andere Europese landen nog steeds een dergelijke situatie aannemen voor (delen van) Jemen. Naar mijn mening doet deze midden-categorie recht aan de precaire situatie in Jemen en biedt dit de ruimte aan de IND om de individuele situatie mee te wegen.

Indien beleid wordt aangepast vanwege gewijzigde omstandigheden in het land van herkomst wordt tevens beoordeeld of dit gevolgen dient te hebben voor de reeds verstrekte vergunningen op die grond. Hoewel bij de toepassing van artikel 15c van de Kwalificatierichtlijn voor Jemen niet meer gesproken kan worden van een reëel risico op ernstige schade bij louter de aanwezigheid van een persoon in Jemen, wordt er nog steeds een lagere gradatie van artikel 15c gehanteerd. Als gevolg van deze nieuwe toepassing is het herbeoordelen van Jemenitische zaken die op grond van artikel 15c zijn ingewilligd niet opportuun. Daarbij heb ik ook rekening gehouden met de continuerende zorgwekkende situatie in Jemen.

Verder blijkt uit het ambtsbericht dat journalisten, activisten en personen die actief zijn in de politiek en daarbij significante kritiek uiten op de autoriteiten meer kans liepen op represailles. Zij kregen veelal te maken met intimidatie, willekeurige detentie, gedwongen verdwijning of gerichte moord. Hierom heb ik besloten deze groep op te nemen als risicogroep. Daarnaast is ook de situatie voor alleenstaande vrouwen verslechterd gedurende de verslagperiode van het ambtsbericht. Bovendien blijkt uit het ambtsbericht dat de politieke en veiligheidsinstabiliteit alle vormen van gender-gerelateerd geweld versterkten. In navolging van de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie op 16 januari jl. heb ik besloten om ook alleenstaande vrouwen en vrouwen die aannemelijk

hebben gemaakt te vrezen voor gender-gerelateerd geweld aan te merken als risicogroep.

In april 2023 is de Tweede Kamer geïnformeerd dat de IND projectmatig ging inzetten op het efficiënt afhandelen van asielaanvragen van Syriërs en Jemenieten die (ingevolge het gevoerde landgebonden beleid) snel voor inwilliging in aanmerking komen.

Door de wijzigingen in het landenbeleid Jemen lenen deze zaken zich niet langer voor het projectmatig efficiënt afhandelen van asielaanvragen. Ik heb daarom besloten deze Jemenitische zaken uit het project Betspoediging Afdoening Asiel te halen en deze te vervangen door Syrische zaken.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg